ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ئايسىمە ئىدرىس

«ئوت پەسلى» گە سۆز

22 ياش — قىزلارنىڭ ئوت پەسلى. باھار پەسلى، قىزلار بۇ پەسلىدە چىن مېھرى بىلەن سۆيگەن يىگىتىنى تاللىيالايدۇ. «تولۇن ئايدەك كۆلەلەيدۇ»، «چاقماق بولۇپ چاقالايدۇ»، «گۈلخان بولۇپ كۆيەلەيدۇ»، «چوغ بولۇپ يالقۇنجىيالايدۇ»، «بىر يوچۇن ئازابتا كۆيۈپ ئۆرتىنىپ»، «تۇر-مۇش — بىر دەستە رەڭدار ئەتىرگۈل» دەپ تۇرمۇشنى قىزغىن سۆيەلەيدۇ. ياش شائىرە ئايمىنىسا سۇلايمان 2006 ـ يىلى يانۋاردا شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىنغان «ئوت پەسلى» ناملىق شېئىرلار توپلىمىدا، دەل يۇقىرىقى نۇقتىلارنى ئۆزىنىڭ لىرىك ئەمما چوڭقۇر مەنىلىك مىسرالىرى بىلەن روشەن ئېچىپ بەرگەن. توپلامغا جەمئىي 130 شېئىر كىر-گۈزۈلگەن بولۇپ، بۇ شېئىرلار شائىرەنىڭ قىز چاغلىرىدىكى يېقىملىق، پىنھان، نەپىس ھېس-سىياتىنى ئىپادىلەشنى ئاساسىي مەزمۇن قىلغان.

توپلامدىكى شېئىرلارنى ئوقۇپ چىقساق تۆۋەندىكى بىر نەچچە ئالاھىدىلىك بىزنىڭ دىققەت نەزىرىمىزگە چۈشۈپ بىزنى قىزلىق دۇنياسىنىڭ ئوتلۇق ئالىمىگە باشلاپ كىرىدۇ.

1. «ئوت پەسلى» — قىزلىق چاغلاردىكى نازۇك ھېسسىياتنىڭ جۇغلانمىسى. كىتابنىڭ ماۋزۇسىدىلا چاقناپ تۇرغان سىمۋول بىزنى مەپتۇن قىلىپ ئاستا ـ ئاستا ئوتتەك سۆيگۈ دۇنياسىغا باشلاپ كىرىدۇ.

ئاھلىرىم جاھاننى كۆيدۈرۈپ چىقار،
بىر ېېشىم ئاتەشدان جىمى گۈلخانغا.

غۇبارسىز روھىمدا تۇنەيدۇ قۇياش
بىراۋدىن يورۇقلۇق تىلەپ يۈرمەيمەن.

. . . . . .

—«بۇ دۇنيا» (1 ـ بەت)

مانا، 22 ياشلىق بىر قىزنىڭ قەلبى جاھاننى كۆيدۈرۈپ چىققۇدەك شۇنچىلىك كۈچلۈك ئوتقا ئىگە بولغان ئىكەن، ئەلۋەتتە بۇنى سۆز بىلەن قايتا شەرھلەش ھاجەتسىز. شائىرە پۈتۈن شېئىر-لىرىدا ئىزچىللىققا ئايلانغان «ئوت»، «گۈلخان»، «قۇياش»، «نۇر» قاتارلىق كونكرېت شەيئىلەر

ئارقىلىق ئۆز ۋۇجۇدىنى لەرزىگە سېلىۋاتقان قىزلىق ھېسسىياتىنى تېخىمۇ كونكرېتلاشتۇرۇپ بېرىدۇ. بىزنىڭ كۆز ئالدىمىزدا ياشلىق ئوتى يالقۇنلاۋاتقان، ھاياتقا قىزغىنلىق بىلەن قەدەم بېسىۋاتقان، ئۆزىنىڭ ئەڭ نازۇك تۈيغۇلىرى بىلەن جاھانغا نەزەر سېلىۋاتقان بىر قىز نامايان بولىدۇ. بۇنىڭ بىلەن كىتابنىڭ ماۋزۇسى «ئوت پەسلى» تېخىمۇ روشەنلىشىدۇ. دېمەك ئوت — قىزنىڭ كۆيۈۋاتقان يۈرىكى، ئوت — قىزنىڭ يالقۇنلۇق ھېسسىياتى، ئوت — قىزنىڭ ساپ ھاياجىنى. شائىرە پۈتۈن كىتابتا تەخمىنەن 130 نەچچە قېتىم «كۆيۈش»، «ئوت بولۇپ يېنىش»، «چوغلىنىپ»، «نۇرغا تولۇپ»، «قۇياشتەك پارلاپ»، «گۈلخان بولۇپ» دېگەندەك سۆز ـ ئىبارىلەرنى ئىشلەتكەن بولۇپ، بەزى شېئىرىدا ھەتتا «چوغ»، «گۈلخان»، «ئوت» دېگەن سۆز ـ ئىبارىلەر بىرلا ۋاقىتتا ئۇچرايدۇ.

ساھىللار ئوت ياقسا قەلبىمگە،
ھەر لەھزە گۈلخانغا ئايلىنىپ،
بىر شېرىن ئىستەكتە يانىمەن.
كۆيدۈرۈپ چىقىمەن ھەممىنى.
چوغلىنىپ سەھەرلەر كۆزىدە،
.....
بىر كۈنى نۇر بولۇپ قالىمەن.

—«بىر كۈنى» 2 ـ بەت

گەرچە شائىرە «ئوت» بىلەن مۇناسىۋەتلىك سۆزلەرنى مۇشۇنداق بىرلا ۋاقىتتا ئىشلەتكەن بولسىمۇ، ئەمما تەكرارلىق بىلىنمەستىن بەلكى ھېسسىيات قاتلامىمۇ قاتلام چوڭقۇرلىشىپ مېڭىپ، شېئىردىكى «ئوت»نىڭ سىمۋوللۇق مەنىسى تېخىمۇ كېڭىيىپ بارغان. «ئوت»، «چوغلىنىپ»، «گۈلخانغا ئايلىنىپ، ھەتتا نۇرلىنىپ» شائىرە قەلبىنى قۇياش بولۇپ يورۇتقان. شۇڭا شائىرە ئۆزىنىڭ ئەڭ نازۇك تۈيغۇلىرىنى «يۈرىكىمدە پارلايدۇ قۇياش» دەپ ئايان قىلىپ، قىزلىق ھېسسىياتىنىڭ ھەقىقىتىنى قەلب كۆزىمىزگە روشەنلەشتۈرۈپ بەرگەن. دېمەك سىمۋوللۇق ئوبراز «ئوت»تىن بىز قىزلىق ھېسسىياتىنىڭ ئۇلۇغ، بىباھا، تەڭداشسىزلىقى، ھەتتا ئۇنىڭ «جاھانىنى كۆيدۈرگۈدەك» قۇدرىتىنىڭ بارلىقىنى ھېس قىلالايمىز. بۇ شېئىرلاردىكى «ئوت» ئاددىي ھالدىكى كۆيۈك ئوتى بولماستىن بەلكى شائىرەنىڭ قىزلىق دەۋرىدىكى ھاياتقا، تۇرمۇشقا، مۇھەببەتكە تۇتقان مۇئامىلىسىنىڭ مۇجەسسەمى ئىكەنلىكىنى خۇلاسىلەيمىز. ئاخىرىدا قىز قەلبى— «ئوت پەسلى» دېگەن يەكۈننى چىقىرىمىز. چۈنكى شائىرە ئۆزىمۇ:

قۇياشسەن قەلبىمدە پارلاپ تۇرىسەن،
چوغلىنىپ تەپتىگىدە كۆيىمەن تەكرار.

—«قىز قەلبى» 95 ـ بەت

دەپ قىز قەلبىنى ئاشكارىلايدۇ ئەمەسمۇ؟

2. «ئوت پەسلى»دىكى شېئىرلارنىڭ مەنە قاتلىمى كەڭ. ئەمدىلا 22 ياشقا كىرگەن قىز ياشلىقنىڭ ئوتتەك يالقۇنلۇق ساھىلىدا تۇرمۇشنىڭ سىناقلىرىغا ئۇچرايدۇ. مۇھەببەت، ياشاش، كىشىلىك مۇناسىۋەتكە قانداق مۇئامىلە قىلىش قىزنى گاڭگىرىتىدۇ. ئۇ قانداق ياشاش، كىمنى سۆيۈش، نېمىگە خۇشاللىنىش، نېمىگە نەپرەتلىنىش مەسىلىسىدە سىناقلارغا دۇچ كېلىدۇ. قىز قەلبى گۈزەل، ئوتلۇق، ئەمما رېئاللىق سىرلىق، سوغۇق. قىز ساددا، نازۇك، ئەمما ئەتراپتىكى ئادەملەر ھېيلىگەر. «تۇرمۇش — بىر قەدەھ ئازاب»، ئەمما قىزنىڭ ئۇنى ئىچمەسكە ئامالى يوق. شۇڭا شائىرە ھەر بىر قەدىمىدە «ئازابسىمان كۆكلەپ ياشىرىپ»، «تۇرمۇش كۆۋرۈكىدە ماڭماسقا

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com

ئامالى يوق». شائىرە ھەر قەدەمدە تېڭىرقايدۇ، ئىككىلىنىدۇ، ئۆزى تەنھا ھالدا تۇرمۇشنى كۆتۈ-ۋالماق بولىدۇ.

يەر شارىدىن ياتسىرىغانچە،
تەنھالىقتا چۆكۈپ كېتىمەن.
.....

پورەكلىگەن سېغىنىشىمنى،
ھىجرانلارغا ئېسىلىشىمنى
ھېچ بىلمىدىم، كىمگە ئېيتىمەن؟

دەپ ئەتراپتىن، ئادەملەردىن كۆپ ئۈمىدلەرنى كۈتىدۇ. تېڭىرقاپ تۇرۇپ تۇرمۇشقا ئۈمىدۋار قارايدۇ. يەنىلا تۇرمۇشنى سۆيىدىغانلىقىنى:

كۆيۈۋاتقان ئەي غېرىب دۇنيا،
قايتۇرۇپ بەر سۆكۈتلىرىمنى،

قوشۇلغۇم يوق لاي ـ لاتقىلارغا،
داۋالغۇتما سۈزۈكلۈكۈمنى.

دېگەن مىسرالار ئارقىلىق ئىپادىلەيدۇ. دېمەك، تېڭىرقاشنىڭ مەنە كەڭلىكىگە ئۈمىدۋارلىق، شۇنداقلا:

رېئاللىقنىڭ قىرغاقلىرىدا،
«دولقۇنلايمەن گاھى بىتىنىم».

غا ئوخشاش قەيسەرلىك ئارىلىشىپ كەتكەن. شۇڭا باشتا دېگىنىمىزدەك، شائىرنىڭ شېئىرغا سىڭدۈرگەن مەنە قاتلىمى كەڭ. ھەقىقەتەن قىزلارنىڭ قەلب نۇقتىسىدا تۇرۇپ باھا بەرسەك، شائىرنىڭ شېئىرلارغا چىن ھېسسىياتىنى سىڭدۈرگەنلىكىنى، ساختىلىقتىن خالىي قەلب قەسىرىنى گۈزەل مىسرالار ئارقىلىق ئىپادىلەپ، قىز قەلبىنى چۈشىنىشنىڭ كەڭ ئىمكانىيىتىنى ھازىرلىغانلىقىنى كۆرۈۋالالايمىز. «ئوت پەسلى» دىكى ھەر بىر شېئىرغا يۈكسەكلىك تېڭىرقاش، ئۈمىدۋارلىق، قەيسەرلىك تۇيغۇلىرى سىڭىپ كەتكەن بولۇپ، بۇ خىل مۇرەككەپ تۇيغۇ شېئىرلارنىڭ چىنلىقىنى زور دەرىجىدە ئاشۇرغان. شۇڭا: يىگىتلىك روھىنى چاقىرىۋاتقان «يىگانىلىق» «ئوت پەسلى» دىكى شېئىرلارنىڭ يەنە بىر مەنە قاتلىمى.

ئالەم بىنا بولغاندىن باشلاپ مۇھەببەت ئىنسانلارغا ھەمراھ بولۇپ كەلگەن. ئەنە شۇ مۇھەببەت تالاي كۆڭۈللەرنى لەرزىگە سېلىپ، تالاي كۆڭۈللەرنى ئازاب ئوچاقلىرىغا تاشلىغان. يىگىتلەرلا ئەمەس، قىزلارمۇ: «خىلۋەتلەردە كۆيۈپ ئۆرتىنىپ، مۇھەببەت گۈلخانلىرىدا چاراسلاپ كۆيگەن» ئاشۇ كۆيۈشلەر، ئاشۇ سۆيۈشلەر قىزلارنى، يىگىتلەرنى تەنھالىقتىن، يالغۇزلۇقتىن خالىي قىلغان. ئەمما، نېمىشقىكىن «ئوت پەسلى» دىكى «مەن» كۆيىدۇ، ئەمما يىگانىلىقنى خالايدۇ. سۆيىدۇ ئەمما يەنىلا يىگانە قالىدۇ.

قاقشال بولۇپ قالغان ئۈمىدلەر،
كۆلكە تىلەپ ئىنتىزار ماڭا.

كىرىپ كېتەر يېڭى يىلغا،
يەنە كىملەر مېنىڭدەك تەنھا.

—«تەنھا كۆتۈش» 30 ـ بەت

دەپ ئۆزىدىن ئۈمىد كۈتكەنلەرنىمۇ تاشلاپ يەنىلا تەنھالىق ئىچىگە چۆكىدۇ. نېمىشقا؟ چۈنكى ئۈمىدلەر «قاقشال».

ئىزتىرلىتا پادىچى بالا،
ئەمدى چالماس بولۇپ قالدى نەي،
ئازاب تېرىپ يۈرەمدۇ ياكى،
سۆيگۈنىنىڭ قەلبىگە ئەتەي؟
—«قان ئىچىدە ياتار مەلىكە» 33 ـ بەت

مانا بۇ جاۋاب. بۇ جاۋابتىن شۇ نەرسە روشەنكى، «يېگانىلىق» ھەرگىزمۇ ئاساسسىز ئەمەس. ئات ئۆلگەن

تۇنۇگۈن بىلەن بۈگۈنىنىڭ ئارىلىقىدا

ئەرلەر بارمۇ ـ يوق؟

مەن بىر گۈزەل قىزنى تۇغقاندا.

شۇڭا شائىرە ئۆز مۇھەببىتىگە سادىق يىگىتنى ئىزدەيدۇ، ئەمما ئۇچرىتالمايدۇ. يۇرىكى كۆيىدۇ، ئەمما، يەنىلا تەنھا، يېگانە ياشاشقا مەجبۇر بولىدۇ. سۆيگۈ ئاچىلىدا تېگىرقايدۇ ۋە ئاخىر قەلبىدىكى يىگىتكە:

تۇيۇقسىز
چاقماقتەك چېقىلىپ كەل!
ئوقيادەك ئېتىلىپ كەل!
بەخت جىلۋىسىدىن،
جاھان كۈلسۇن.
—«تۇيۇقسىز» 39 ـ بەت

دەپ خىتاب قىلىپ يىگىتلىك روھىنى چاقىرىدۇ.

سەن —بىر ئوت
مەن —بىر ئوت.
—«ۋىسالسىز سۆيگۈ» 73 ـ بەت

دەپ ھەر ئىككىيلەننىڭ ئوتتەك يېنىپ، تەڭ كۆيۈشىنى تىلەيدۇ. دېمەك، يىگىتلەرنى ئوتتەك يېنىشقا چاقىرىش شائىرە تەنھالىقى، يېگانىلىقى ئارقىسىغا يوشۇرۇنغان يىگىتلىك روھىنى چاقىرىش. «مەن» ئۆز نەزىرىدىكىدەك يىگىتنى يولۇقتۇرمىغانلىقى ئۈچۈن يېگانىلىقنى خالاپ قالمىدۇ. ئەمما تۇرمۇشقا ئەمدىلا قەدەم تاشلىغان ئوتتەك يۈرىكى ئۇنى ھەر ۋاقىت سۆيگۈ كوچىسىغا ئىتتىرىدۇ، سۆيگۈ كوچىسى ئۇنىڭغا قاراڭغۇ، يىگىت خۇيى ئۇنىڭغا ناتونۇش. «مەن» ئىككىلىنىدۇ، تېگىرقايدۇ، تەنھا ياشاش جەريانىدا ئۆز قەلبىدىكى يىگىت ئوبرازىنى لايىھىلەپ چىقىدۇ:

«ئىلاھنىڭ نۇرى بار سېنىڭ روھىڭدا،
تاغلارنىڭ ھەيۋىتى بار ھەم جىسمىڭدا
شەيتاننىڭ ھەيۋىسى توزۇيدۇ سۇنۇپ،
غۇبارسىز باتىنىڭ كىرگەندە تىلغا»
—«ۋىسالسىز سۆيگۈ» 73 ـ بەت

3. «ئوت پەسلى» دىكى بىر قىسىم شېئىرلاردا ھايات ھەققىدە خىلى چوڭقۇر پەلسەپىۋى پىكىرلەر ئوتتۇرىغا قويۇلغان. تۇرمۇشنىڭ ئېگىز ـ پەسلىرىدە خىلى كۆپ تاسقالغان «مەن»نىڭ تۇرمۇش تەجرىبىلىرى خىلى توپلىنىپ قالغان. «مەن» ياشاش جەريانىدا ئۆزى ئىگىلىگەن تەجرىبىلىرىنى پەلسەپىۋىلىككە كۆتۈرۈپ ئىپادىلىگەن بولۇپ، كىشىنى خىلى قايىل قىلىدۇ. «مەن» ئازابلانغان چېغىدا:

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

تەقدىرنىڭ پۈتكىنى ئازابلا ئەمەس،
ھەسرەت دېگەن مەڭگۈلۈك ئەمەس.

دەپ ئۆزىگە تەسەللى بەرسە،

ئازابمۇ ئۇ ئەسلىي بىر بەخت،
ئادەمىيلىك ئۇنىڭدا ئايان.

دەپ كىشىلەرنى تۇرمۇش سىناقلىرىغا بەرداشلىق بېرىش كۇچىنى ئاشۇرۇشقا ئۇندەيدۇ.

تۇرمۇش ئۇ — ئەمتىھان،
بېرىسەن، غۇرۇردىن، ۋىجداندىن جاۋاب،

تۇرمۇشتا بىر خىللا ياشىماس ھېچكىم،
شۇڭا ئۇ شۇنچىلا سېھىرلىك بەلكىم.

—«تۇرمۇش» 20 ـ بەت

دېگەن مىسرالار ئارقىلىق تۇرمۇشقا تەبىر بېرىپ، تۇرمۇشتا تېڭىرقىغان ناتۇنالارنىڭ كۆڭلىگە تەسەللى، قەلبىگە ئارام بېغىشلاشقا تىرىشىدۇ.

4. شائىرنىڭ لىرىك تۇيغۇلىرى ئىستىلىستىكىلىق ۋاستىلەر بىلەن خېلى ئەپچىل تەسۋىرلەنگەن. شېئىرنىڭ گۈزەللىكى، ئۇنىڭدا ئىشلىتىلگەن ئىستىلىستىكىلىق ۋاستىلەر بىلەن مۇناسىۋەتلىك. بىز «ئوت پەسلى» دېگەن شېئىرلارنى تىل ئىشلىتىش ۋە بەدىئىيلىك جەھەتتە ئۆلچەمگە يەتكەن دېيەلمەسەكمۇ، ئەمما شېئىر مىسرالىرىدا ئايماي قوللىنىلغان ئىستىلىستىكىلىق ۋاستىلەر شېئىرغا خېلى چوڭقۇر گۈزەللىك بېغىشلىغان. قىزىلقىنىڭ پىنھان، نازۇك تۇيغۇلىرىنى كونكرېتلاشتۇرۇش، ھېسسىياتنىڭ دەرىجىسىنى ئاشۇرۇش، تۇيغۇنىڭ ساپلىقىنى قولغا كەلتۈرۈش جەھەتلەردە ئىستىلىستىك ۋاستىلەرنىڭ ئوينىغان رولى چوڭ بولغان. «ئوت پەسلى» دېگەن «ئوت» ئوخشىتىش دەرىجىسىدىن ھالقىپ قىزلارنىڭ نازۇك سۆيگۈ ھېسسىياتىغا سىمۋول قىلىنغان. شۇڭا كىتابنىڭ ماۋزۇسىلا بىر سىمۋول. شېئىرلاردا ئەڭ كۆپ قوللىنىلغان ئىستىلىستىكىلىق ۋاستە — مۇبالىغە. شائىرە ئۆزىنىڭ كۆچلۈك تۇيغۇلىرىنى ئىپادىلەشتە تەبىئىي ھالدا مۇبالىغىگە مۇراجىئەت قىلغان. بىز شېئىرلارغا ئىچكىرىلەپ كىرگەنسېرى «ياغار ئىدى كۆزۈمدىن قۇياش»، «مەيلى كۆيۈپ كۆيدۇر جاھانىنى»، «قەلبىمدە يەر شارى كۆيەر چاراسلاپ»، دېگەنگە ئوخشاش مۇبالىغىلەرگە ھەيران قالماستىن بەلكى شائىرنىڭ ھېسسىياتىنىڭ ناھايىتى تەبىئىي يوسۇندا ئىپادىلەنگىنىنى ھېس قىلىمىز. شائىرە ساپ تۇيغۇلىرىنى ئىپادىلەشتە ھېچقانچە زورۇقماي قاينىاق ھاياجانىنى مۇبالىغىلەر بىلەن ناھايىتى نازۇك ھەم جايىدا ئىپادىلىگەن.

جېنىم، ئېقىپ كەل
يىراقلاردىن قەلبىمگە.

كۆيۈشلىرىمدىن چوغلانسا جاھان،
لاۋۇلدايدۇ چوغسىمان ئارمان.

—«ئىنتىلىش» 65 ـ بەت

دېگەن مىسرالارنى ئوقۇغاندا قايسى بىر كىشى ئۆزىنىڭ مۇھەببەت ئوتلىرىدا كۆيۈپ، ئىشق ئازابىدا قىينالغان دەملىرىنى ئەسلىيەلمەي تۇرالايدۇ؟ كىمكى «مەنمۇ ئوتۇم جاھانغا تۇتاشسا، پۈتۈن جاھاننى كۆيدۈرسەم» دېمىگەن دېيەلەيدۇ؟

شېئىرلاردا ئۆز ئىپادىسىنى تاپقان يەنە بىر ئىستىلىستىكىلىق ۋاستە — جانلاندۇرۇش. شائىرە ساپ، تەبىئىي، نازۇك تۇيغۇلىرىنى كونكرېتلاشتۇرۇش ئۈچۈن جانلاندۇرۇش ئۇسۇلىنى خېلى ئەپچىل قوللانغان.

ساھىللار ئوت ياقسا قەلبىمگە، چوغلىنىپ سەھەرلەر كۆزىدە،
بىر شېرىن ئىستەكتە يانىمەن. بىر كۈنى نۇر بولۇپ قالىمەن.

—«بىر كۈنى» 2 ـ بەت

«ئوت يېقىش» ئادەملەرگە خاس خۇسۇسىيەت، «چوغلىنىش» ئوتقا خاس خۇسۇسىيەت... شائىرە ئۆزىنىڭ قىزلىق دەۋرىدىكى تېڭىرقاش، تەنھالىق، كۆيۈك ئوتىدا پۈچىلىنىش قاتارلىق ھالەتلىرىنى ناھايىتى ئېنىق، تەبئىي جانلاندۇرۇپ، كىشىلەرنىڭ كۆز ئالدىدا نومۇسچان، ئاق كۆڭۈل، ئارزۇ ـ ئارمانغا باي ھازىرقى زامان خانىم ـ قىزلىرىنى تېخىمۇ جانلىق گەۋدىلەندۈرۈپ بەرگەن. «كېچىنىڭ كۆزىدىن تارقىغان نۇرمەن»، «تولۇن ئايدەك كۆلگەن سەنمىدىڭ؟»، «ئاي نۇرىدا يۇيۇنغان دالا»، «ھىلال ئايغا سۆزلەيدۇ داستان» دېگەندەك جانلاندۇرۇشلار ھەر خىل شەئىي، ھادىسىلەرگە تىرىك ـ لىك ئاتا قىلىپ، شېئىرنىڭ ھېسسىياتچانلىقىنى ئاشۇرۇش بىلەن بىللە تىلىنىڭ نەپىس، گۈزەللىكىنىمۇ كۆچەيتكەن.

شائىرە قەلىمى يەنە بىر قىسىم ئوخشىتىشلارغىمۇ خېلى كەڭرى ئورۇن بەرگەن.

ئايال —ئۇ
ماموق پەيلىك يۈمران بىر قۇش. سەلتەنەتلەرنى گۈمران قىلغان چۇش.
قەدىمدىن ھازىرغا سوزۇلغان كارۋان، يۈرەكلەرگە ئوت ياققان ئارمان.

—«ئايالار، ئۆزۈڭلارغا قايتىڭلار» 11 ـ بەت

شائىرە بىر كۆپلەت شېئىردا بىر نەچچە خىل ئوخشىتىشنى تەڭلا ئىشلەتكەن. «بۇ دۇنيا مەن ئۈچۈن ئازاب سەھنىسى»، «تۇرمۇش بىر دەستە رەڭدار ئەتىرگۈل»، «سەن قەلبىم قىشىدا قۇ ـ رۇغان ياپراق» دېگەنگە ئوخشاش ئوخشىتىشلار بىزگە ھېسسىياتنى، تۇيغۇنى كونكرېتلاشتۇرۇپ بېرىدۇ. شۇنداقلا شېئىر مىسرالىرىدىكى «ئەڭ ئاچچىق ھەسرەت»، «ھالسىرىغان روھ»، «چې ـ قىلغان ئىستەكتىن چۈڭۈلغان يۈرەك»، «سۈپسۈزۈك ئۇنتۇش»، «داتلاشقان ھايات»، «تەلمۈرۈپ كۆتۈش» قاتارلىق سۈپەتلەشلەر بىلەن بىرلىشىپ گۈزەل تۇيغۇلار دۇنياسىنى ھاسىل قىلىدۇ.

قىسقىسى، «ئوت پەسلى» ياش قىزنىڭ قىزلىق دەۋرىدىكى ئوتتەك قىزغىن مۇھەببەت، ياخ ـ شى كۆرۈش، يېگانىلىق، ياتسىراش، تۇرمۇشتىن بىزار بولۇش، شۇنداقلا ئۆزىنى تونۇش، قەي ـ سەرلىك، يېڭىلىققا ئىنتىلىش قاتارلىق مۇرەككەپ روھىي ھالەتلىرىنى ئىپادىلەپ، لىرىك «مەن»نىڭ ئوبرازىنى خېلى مۇۋەپپەقىيەتلىك ياراتقان.

گەرچە بىز بۇ توپلامدىكى شېئىرلارنى يېڭىلىق ياراتقان، ئالاھىدە قىممەتكە ئىگە دېيەلمە ـ سەكمۇ، ئەمما ئاپتورنىڭ دادىللىق بىلەن سۆيگۈ دۇنياسىغا بۆسۈپ كىرىپ ئۆز قەلبىنى شېئىر ئارقىلىق ئاشكارىلىغانلىقىنىڭ ئۆزى سۆيۈنۈشكە تېگىشلىك روھ. تىرىشچان ئادەملەرنىڭ قو ـ لىدىن ھەر ئىش كېلىدۇ. ئايىمنىسانىڭ ئوتتەك روھى تېخىمۇ يالقۇنلىغاي!

(ئاپتور يەكەن ناھىيىلىك 3 ـ ئوتتۇرا مەكتەپتە)

مۇھەررىر خاسىيەت ئەھمەت